

ДО Г-ЖА ДИАНА КОВАЧЕВА -
ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

КОПИЕ ДО Г-Н ГЕОРГИ ДИЧЕВ - ПРЕДСЕДАТЕЛ на
СЪВЕТА НА КАМАРАТА НА ЧАСТНИТЕ СЪДЕБНИ ИЗПЪЛНИТЕЛИ

Уважаема г-жо Ковачева,

Уважаеми г-н Дичев,

С настоящото писмо СНЦ "Обединение на свободните адвокати" бихме желали да Ви запозанем с описаните по-долу проблеми в работата на адвокатите по изпълнителни дела, образувани при частни съдебни изпълнители, и да намерим пътища за техните решения:

1. Предоставяне на достъп до делата само при представяне на пълномощно от страна по изпълнителното дело.

Това е най-същественият проблем за работата на адвокатите с изпълнителни дела, образувани при частни съдебни изпълнители, тъй като пречат възможността да защитим правата и интересите на клиентите си. Повечето частни съдебни изпълнители изискват за достъп до делото да се представи пълномощно от вискател или длъжник по изпълнителния лист, други допускат и пълномощно от конституирана страна по изпълнителното дело. Не са редки и случаите, в които ЧСИ изискват пълномощното да съдържа изрично посочен номер на изпълнителното дело и не предоставят достъп например до всички изпълнителни дела, по които страна е клиентът на съответния адвокат. При друга част от частните съдебни изпълнители, за да получи адвокатът достъп до делото, той трябва да подаде заявка с пълномощно от страна по делото, изчаква се няколко дни (понякога и седмици) да се разгледа заявката за достъп и тогава се получава достъп. Още по-порочна е практиката да се назначава само един конкретен юрист (служител на ЧСИ) да отговаря за дадена преписка и при отсъствието на този служител (в някои случаи продължително

отсъствие), да се налага адвокатът да изчака завръщане на този служител, тъй като самият частен съдебен изпълнител не можел да предостави достъп до делото.

1.1. Първо с тези си действия ЧСИ нарушават нормата на чл.31, ал.1 от Закона за адвокатурата: (1) Адвокатът и трайно установеният адвокат от Европейския съюз имат свободен достъп и могат да правят справки по дела, да получават копия от книжа и сведения с предимство в съда, органите на досъдебното производство, административните органи и други служби в страната и навсякъде, където е необходимо, само въз основа на качеството си на адвокат или на адвокат от Европейския съюз, което удостоверяват чрез представяне на карта, издадена от Висшия адвокатски съвет.

1.2. Второ, предоставянето на достъп само при наличие на пълномощно от страна по изпълнителното дело, не държи сметка за предвидените в чл.429 ГПК субективни предели на изпълнителния лист. Съгласно чл.429, ал.(2) ГПК, издаденият изпълнителен лист срещу наследодателя може да бъде изпълняван и върху имуществото на неговите наследници. А според чл.429, ал.(3) изпълнителният лист срещу длъжника има сила и срещу третото лице, дало своя вещ в залог или ипотeka за обезпечение на дълга, когато взискателят насочва изпълнението върху тази вещ. Следователно нужда от запознаване с изпълнителното дело могат да имат и адвокатите на лица, които формално не са страна по изпълнителното дело.

1.3. Трето, този подход не отчита и предвиденото в чл. 456 ГПК присъединяване на кредиторите. Според чл.456, ал. (1) ГПК, през всяко време на изпълнението, докато разпределението не е изготвено, в производството могат да се присъединят и други кредитори на същия длъжник. Няма как ние като адвокати на други кредитори на същия длъжник, на кредитори, чиито вземания са обезпечени с имущество на същия длъжник, или кредитори, които просто имат правен интерес от проследяване на изпълнителното дело (кредитори с вписани иски молби, съдебни разделителни протоколи и други), да нямаме възможност да се запознаем с изпълнителното дело преди да посъветваме клиентите си имат ли интерес от встъпване в производството и по какъв начин.

1.4. Налице е съдебна практика на Върховния Административен съд относно недопустимото ограничаване на достъпа на адвокатите до делата. С Решение No 14248 от 20.11.2018 по адм. дело No 14228/2017, издадено от Върховен административен съд, се прие, че при действието на вече приетия Регламент (ЕС) 2016/679 и Закона за защита на личните данни следва да се отменят всички разпоредби от Правилата за административно обслужване на граждани и юридически лица, утвърдени със заповед No РД - 01-2239 от 13.06.2017 г., с които Председателят на СГС ограничаваше правото

на достъп на адвокатите до делата поради поставено изискване за представяне на нарочно писмено пълномощно от страна в процеса. Със същото решение на ВАС бяха отменени: разпоредбата на т.11.1, б."б" от Правилата , с която право на достъп до делата и преписките в СГС имат адвокатите, за които е учредена представителна власт по отношение на страна по делото въз основа на изрично пълномощно за конкретното дело или общо пълномощно за представителство пред съд, или въз основа на акт на съда за назначаване на адвоката за особен представител /служебен защитник и разпоредбата на т.11.4, съгласно която не се предоставя достъп до дела, образувани по молби за допускане на обезпечение на бъдещ иск, на ответника по молбата или негови представители преди получаване на издадената заповед от молителя по делото. По същество със същото решение бе признато конституционно скрепеното право на адвокатите да защитават правата и законните интереси на българските граждани и юридически лица, в упражнението на което им се дължи свободен и необезпокояван достъп до всички дела единствено въз основа на легитимацията, че притежават качеството на действащи адвокати, вписани са в регистрите на българската адвокатура, като съдът отмени изискването за представяне на нарочни писмени пълномощни от името на страна в процеса.

1.5. Регламент (ЕС) 2016/679 въвежда правила за защита на физическите лица във връзка с обработването на личните им данни, както и правила по отношение на свободното движение на лични данни. Съгласно второ съображение от Регламент (ЕС) 2016/679, обработването на лични данни следва да е предназначено да служи на човечеството. Правото на защита на личните данни не е абсолютно право, а трябва да бъде разглеждано във връзка с функцията му в обществото и да бъде в равновесие с другите основни права съгласно принципа на пропорционалност – т.е. защитата на личните данни не трябва да бъде абсолютизирана и тя да се използва като аргумент за отказ от правосъдие и лишаване на гражданите и юридическите лица от ефективни средства за защита на правата и интересите им. В Регламент (ЕС) 2016/679 се съдържат множество задължения за адвокатите във връзка с извършваната от нас професионална дейност, но нито една забрана или ограничение да преследваме вменената ни по Конституция легитимна цел и да защитаваме в пълен обем правата и законните интереси на нашите доверители. В частност нито Регламент (ЕС) 2016/679, нито ЗЗЛД не поставят изискване пред адвокатите да представят изрични писмени пълномощни от името на страна в процеса (съдебен, административен или изпълнителен) като условие за предоставяне на достъп до делата.

1.6. С писмо изх.№2963/2017г. от Председателя на Съвета на Камарата на частните съдебни изпълнители, адресирано до Висшия Адвокатски съвет, Камарата чрез Председателя г-н Дичев даде указания на частните съдебни изпълнители да не препятстват правото на достъп на адвокатите по чл.31 ЗА до изпълнителните дела, но въпреки това тази незаконосъобразна практика продължава. В периода от 2017 г. до

сега няма изменения нито в ЗА, нито в чл.3 от Наредба № 4 за служебния архив на частните съдебни изпълнители, които да налагат или позволяват промяна в поведението на ЧСИ. Към момента е налице и изрично писмо от КЧСИ до ОСА и ВАДС в отговор на писма информиращи за проблема, от което е видно, че няма решение на Камарата, с което достъпът на адвокати до дела да се ограничава поради липса на пълномощия. Всичко това сочи на действия от страна на ЧСИ, които не са базирани на закона, но е факт, че само дисциплинарни производства срещу ЧСИ не водят до бърза и ефективна защита на граждани, нито до преодоляване на проблема.

2. Неизпълнение на задължението на частните съдебни изпълнители да предоставят копие от изпълнителното дело на страните, лицата заинтересовани да се присъединят към изпълнителното дело или да обжалват действия на частния съдебен изпълнител.

Съгласно т.8 от Тарифата за таксите и разностите към Закона за частните съдебни изпълнители, приета с постановление на Министерски съвет (Приета с ПМС № 92 от 19.04.2006 г., обн., ДВ, бр. 35 от 28.04.2006 г., изм. и доп., бр. 24 от 12.03.2013 г., доп., бр. 63 от 1.08.2014 г., в сила от 1.08.2014 г.; изм. с Определение № 10729 от 29.08.2014 г. на ВАС на РБ - бр. 90 от 31.10.2014 г.; Решение № 15565 от 18.12.2014 г. на ВАС на РБ; Решение № 13014 от 2.12.2015 г. на ВАС на РБ - бр. 100 от 18.12.2015 г.):

8. За изготвяне на копие от изпълнително дело се събира такса 10 лв.

Забележка. За изготвяне на препис на изпълнително дело и предоставянето му на компетентния съд се събира такса 20 лв."

Въпреки това, при подаване на молба за препис от цялото изпълнително дело, се наблюдават следните аномалии:

- изричен отказ на ЧСИ да издаде копие от делото (дори на страна по същото);
- мълчалив отказ на ЧСИ да издаде копие от делото и липса на произнасяне по молбата;
- издаване на копие от делото срещу огромна сума, обоснован с т.7 от същата Тарифа: 7. За издаване на препис от документ, съставен от частен съдебен изпълнител, се събира такса 2 лв., а ако преписът е повече от една страница - за всяка следваща по 1 лв.

В последния посочен случай се подхожда изцяло формално като се пресмятат отделно "документите, съставени от частния съдебен изпълнител" и за тях се събира такса на страница на основание т.7 от Тарифата, а за копие от останалото изпълнително дело се събира фиксирана такса от 10 лв. по т.8 от Тарифата. Нещо

повече, такса по т.7 се събира като се фактурират по 2 лв. за първа страница на всеки документ, съставен от частния съдебен изпълнител. Така ако си поискал копия от документи, съставени от частния съдебен изпълнител, които общо включват 100 страници, не се начислява такса от 2 лв. само за първата от тези 100 страници, а за първата страница на всеки отделен документ.

Това обаче води до уродливи резултати, невъзможност да се сдобием с преписи от делото и в крайна сметка до невъзможност да защитим правата и интересите на клиентите.

3. Друга група проблеми в работата с частните съдебни изпълнители са свързани с начина на връчване на уведомленията, поканите за доброволно изпълнение, заповедите за незабавно изпълнение и други книжа:

3.1. Първият съществен проблем според нас е начинът на подбор и назначаване на призовкарите, връчващи книжа от кантората на частния съдебен изпълнител.

Съгласно нормата на чл.43 от ГПК (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2007 г., в сила от 01.03.2008 г.), частният съдебен изпълнител може да възложи на определен служител в неговата кантора да връчва призовки, съобщения и книжа при условията и по реда на чл. 37 - 58 от Гражданския процесуален кодекс.

Не е ясно обаче по какви правила се подбират тези служители, връчващи съобщения, трябва ли да отговарят те на определени условия, изисквания, квалификация, трябва ли да преминават обучения за начина на връчване на призовки и прилагане правилата на ГПК, подчиняват ли се те на някакви законовите и етични правила

Доскоро на страницата на Софийски Районен съд например съществуваше линк към утвърдени от Председателя на СРС "ПРАВИЛА за връчване на съдебни книжа по граждански дела от служителите на „СЛУЖБА ПО ВРЪЧВАНЕ НА ПРИЗОВКИ И СЪДЕБНИ КНИЖА”:

[srs.justice.bg > pravilazaprizovavanepograjdanskidela](http://srs.justice.bg/pravilazaprizovavanepograjdanskidela)

Този линк вече не е активен, но дори и да има такива правила, призовкарите на частните съдебни изпълнители не са служители на "Службата по връчване на призовки и съдебни книжа" към никой съд, поради което едва ли се считат обвързани от тях. Няма и етични правила за това, че призовкарите на ЧСИ трябва да се държат почтително и неагресивно, да не нарушават неприкосновеността на жилището, личния автомобил и кореспонденцията и др.

3.2. Друг съществено важен проблем е уведомяването на длъжниците за започналото принудително изпълнение. Съгласно нормата на чл. 428 ГПК, съдебният изпълнител е длъжен да покани длъжника да изпълни доброволно задължението си в двуседмичен срок, а когато пристъпва към изпълнение въз основа на заповед за изпълнение, съдебният изпълнител кани длъжника с връчването ѝ, а когато заповедта е била връчена на длъжника, нов срок за доброволното ѝ изпълнение не се дава. В този случай вместо покана за доброволно изпълнение се изпраща съобщение за образуваното изпълнително дело, както и копие от изпълнителния лист.

Същевременно обаче с последните изменения в ГПК се предвиди в чл. 419, ал.1 ГПК (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2019 г.), че разпореждането, с което се уважава молбата за незабавно изпълнение, може да се обжалва с частна жалба в едномесечен срок от връчването на заповедта за изпълнение, като частната жалба се подава заедно с възражението срещу заповедта. С оглед на изложеното, се оказва, че срокът за подаване на възражение и частна жалба срещу разпореждането за незабавно изпълнение вече ще бъде едномесечен, но срокът за доброволно изпълнение предоставен с поканата на ЧСИ ще бъде двуседмичен. Следователно ако длъжникът има сериозни основания да възрази срещу заповедта за изпълнение и да поиска спиране на изпълнението, той все пак ще трябва да се съобрази и да подаде частна жалба срещу разпореждането за незабавно изпълнение в двуседмичния срок за доброволно изпълнение по поканата, а дори и преди това.

3.3. На следващо място има и редица предпоставки за залепяне на съобщение до длъжника, въпреки, че са налице достатъчно данни, че длъжникът пребивава на друг адрес, на който има възможност ефективно да му се връчи поканата за доброволно изпълнение и заповедта.

Съществува опасност от нови проблеми при съчетаното тълкуване и прилагане на нормите на чл. 411, ал. 1 ГПК във връзка с чл.415, ал.1, т.2 ГПК.

Съгласно чл.411, ал.1 ГПК заявлението в заповедното производство се подава до районния съд по постоянния адрес на длъжника, а заявление срещу потребител се подава в съда по настоящия му адрес. В тридневен срок районният съд извършва служебна проверка за постоянен и настоящ адрес и препраща делото на местно компетентния съд. Често се случва след това районният съд да издава заповед за изпълнение и изпраща съобщение на длъжника само на адреса, посочен в служебната справка, тъй като вече е установено, че той не съвпада с адреса на длъжника посочен по делото, но не и на адреса, посочен от Заявителя в заявлението.

В нормите на ГПК, касаещи изпълнителното производство също има особени правила за местната подсъдност: Чл. 427, ал.1 ГПК предвижда, че молбата за изпълнение се подава до съдебния изпълнител, в чийто район се намират: 1. недвижимите имоти, върху които е насочено изпълнението; 2. движимите вещи, когато следва да се извърши тяхното предаване от длъжника; 3. постоянният или настоящият адрес на вискателя или длъжника – по избор на вискателя, по вземане за издръжка, възнаграждение и обезщетение за работа или обезщетение за вреди от непозволено увреждане; 4. местоизпълнението на задълженията за действие или бездействие, когато се иска изпълнение на такива задължения; 5. постоянният или настоящият адрес или седалището на длъжника и т.н. Ето защо и в изпълнителните производства често се случва още в самото начало ЧСИ да извърши проверка за постоянния и настоящ адрес на длъжника и да установи, че те са различни от посочения в молбата за образуване на делото.

Всеизвестен факт е, че в България голяма част от населението не обитава жилище на заявения от тях постоянен или настоящ адрес, и обикновено адресът, посочен от заявителя е доста по-актуален и установен на база кореспонденция с длъжника.

След новоприетите изменения в ГПК, чл. 415, ал. 1, т. 2 ГПК (от ДВ,бр. 100/20.12.2019 г.), вече предвижда, че заявителят ще е длъжен да предяви установителен иск по чл.422 ГПК и когато "заповедта за изпълнение е връчена на длъжника при условията на чл. 47, ал. 5 (чрез залепване на уведомление) и връчителят е събрал данни, че длъжникът не живее на адреса, след справка от управителя на етажната собственост, от кмета на съответното населено място или по друг начин и е удостоверил това с посочване на източника на тези данни в съобщението".

Това означава според нас, че както за компетентните районни съдилища в страната, така и служителите на частните съдебни изпълнители, връчващи призовки, трябва да се създадат единни правила, включително такива които предвиждат, че съдът/ЧСИ трябва да направят опит да връчат заповедта, респективно поканата за доброволно изпълнение на адресите на длъжника, посочени по делото от заявителя/вискателя (или по изпълнителните дела от самия длъжник), за да се избегне залепване на съобщение в резултат на това, че призовка е изпратена единствено на вписания в регистрите на населението адрес. Трябва да се санкционира и промени практиката да се връчва и залепва поканата за доброволно изпълнение и заповедта единствено на регистрирания постоянен или настоящ адрес по служебната справка, без да се направи опит длъжникът да бъде издирен на други адреси.

Предвид последицата на такова залепване на съобщение – водене на исков процес по чл.422 ГПК, ще има образувани искиви производства, които ненужно ще

натоварят длъжника с разноси в случаите, в които длъжникът не оспорва задължението си. Още по-негативно е воденето на заповедни, изпълнителни и искиви дела без да се даде възможност на длъжника да участва в процеса.

3.4. Проблематичен е също фактът, че частните съдебни изпълнители понякога не изпращат покана за доброволно изпълнение и подлежащият на изпълнение акт на останалите солидарни длъжници и поръчители, и почти винаги не изпращат ПДИ и подлежащият на изпълнение акт на третите лица, предоставили в обезпечение свое имущество, спрямо което взискателят е поискал да се насочи изпълнението.

4. Следващата група проблеми в работата на адвокатите с частни съдебни изпълнители, касаят отчитането на събраните средства и предоставяне на информация на страните за размера на погасения и непогасения дълг.

4.1. Изначално следва да се обърне внимание на факта, че частните съдебни изпълнители нямат задължение да предоставят при поискване информация за това как са били разпределени до момента извършените от длъжниците и трети задължени лица плащания, както и какъв е размерът на останалия непогасен дълг и неговите компоненти.

Съгласно чл.24 от ЗЧСИ, който е озаглавен “Задължения по управление и разпореждане с паричните средства”, частният съдебен изпълнител трябва да има най-малко една специална сметка на свое име в банка, определена единствено за паричните средства, които той получава от осребряването на имуществото на длъжниците. Той трябва да има отделни сметки, определени за получаваните такси и разноси, както и за паричните средства, които получава във връзка с извършваната допълнителна дейност по чл. 18 от ЗЧСИ. Ал.5 пък сочи, че начинът на изчисляване и плащане на лихвата върху паричните средства по специалната сметка се определя от Българската народна банка и министъра на правосъдието. Друга разпоредба задължава частният съдебен изпълнител да води счетоводство.

От изложеното следва, че във всеки един момент частният съдебен изпълнител би трябвало да има точна и изчерпателна информация какви суми са постъпили и за какво са послужили те. Няма обаче предвидено задължение на частните съдебни изпълнители да предоставят тази информация, освен че в т.12 от Тарифата към ЗЧСИ се сочи, че за изготвяне на сметка за размера на дълга от частния съдебен изпълнител се

събира такса 30 лв. Тоест няма задължение за изготвяне на такава сметка, няма срок за това, нито санкция при неизпълнение.

В резултат на това както за длъжниците, така и за вискателите по изпълнителните дела, съществува пълна неяснота какво и от кого е платено до момента, по какъв начин са отнесени тези суми за погасяване на дълга. Изготвяните от ЧСИ сметки за разпределение по чл.460 ГПК действително се предявяват, подлежат на обжалване, но те касаят само отделни суми, а не предоставят пълна и изчерпателна информация.

Нещо повече, ако случайно вискател или длъжник поиска “сметка за размера на дълга” по т.12 от Тарифата към ЗЧСИ, такава може да се чака и неограничено дълго, поради липсата на срок или санкция за ЧСИ.

4.2. На следващо място нито в Закона за задълженията и договорите (чл.136) и Гражданско-процесуалния кодекс, нито в Закона за частните съдебни изпълнители, има ясни и точни правила какво означава “разноски по изпълнението”, които според нормата на чл.136, т.1 ЗЗД се удовлетворяват като първи по ред привилегирани вземания (вземанията за разноски по обезпечаването и принудителното изпълнение). Чл.78 от ЗЧСИ само сочи, че такси по изпълнението се събират за: 1. извършването на изпълнителни действия; 2. извършването на други действия.

Липсва и дефиниция какво се включва в *събраните суми*, като ГПК използва в чл.460 ГПК изразът “*събрани по изпълнителното дело суми*”, чл.83 ЗЧСИ сочи, че “*пропорционални такси се събират в процент според материалния интерес*”, а чл.24 от ЗЧСИ говори за “*сумите, получени от осребряване имуществото на длъжниците*”.

Същевременно т.26 от Тарифата към ЗЧСИ предвижда, че за изпълнение на парично вземане се събира такса върху събраната сума. Не е ясно следователно от какво се определя тази пропорционална такса – от сумите, събрани по самото изпълнително дело или от материалния интерес на вискателя (което според някои частни съдебни изпълнители включва и доброволно платени суми от длъжника директно по сметка на вискателя, а не по изпълнителното дело).

Според нас пропорционалната такса трябва да се диференцира и намали както следва: 1) пропорционална такса дължима на ЧСИ за суми събрани при осребряване имуществото на длъжника и по сметките на ЧСИ (тоест от изпълнителни действия на самия частен съдебен изпълнител); и 2) пропорционална такса дължима на ЧСИ за суми, събрани от вискателите извън сметките на ЧСИ, която трябва да е в много по-занижен размер.

По този начин частните съдебни изпълнители ще получават все пак някакво възнаграждение за сумите, които са спомогнали косвено да бъдат събрани по времето на висящност на изпълнителното дело, макар и платени от длъжника или трети лица извън изпълнителното дело, а от друга страна няма да се обременяват страните с толкова висока пропорционална такса, когато искат да постигнат спогодба извънсъдебно. В никоя правова държава не може да бъде забранено на страните да постигнат извънсъдебно споразумение – така при спогодба в гражданския процес на страните се възстановява половината от внесената държавна такса, за разглеждане на спора им. В този смисъл е чл.78, ал.9 ГПК - (9) При приключване на делото със спогодба половината от внесената държавна такса се връща на ищеца.

4.3. Липсата на регламентация относно възможността за доброволно погасяване на дълга посредством разсрочване на неговото плащане, уточняване на размера му или опрощаване чрез извънсъдебно споразумение, сключено между взискател и длъжник, по време на висящ изпълнителен процес, създава противоречива практика по изпълнителни дела и повдига множество въпроси, по които бихме искали да чуем становището на Камарата на ЧСИ и на всички ЧСИ, членуващи в нея, в това число:

4.3.1. Какъв е редът, по който следва да се уравни размера на дълга, платим към ЧСИ по конкретното изпълнително дело и дълга, който се води при взискателя /в неговото счетоводство/?

Проблемът възниква в няколко аспекта:

(i) ако постъпят директни плащания към взискателя по споразумение с длъжника, който обаче не предприема нужната ативност да извести ЧСИ своевременно или въобще отказва съдействие;

(ii) ако постъпят директни плащания по сметка на ЧСИ, но той не уведомява своевременно взискателя, нито извършва своевременно разпределение / отчитане на постъпилите суми в полза на взискателя. 4.3.2. От кой момент се преустановява дължимостта на законната лихва - от момента на заверка банковата сметка на ЧСИ с постъпил превод на суми от длъжника, или от момента на заверка банковата сметка на взискателя /било с пряко плащане от длъжника или с опосредено плащане чрез разпределение, изготвено от ЧСИ/.

4.3.3. От кой момент настъпва погасителният ефект на дълга - от момента на заверка банковата сметка на ЧСИ или от момента на заверка банковата сметка на крайния реципиент - взискателя?

Ако приемем за меродавен за погасяване на дълга момента на заверка банковата сметка на взискателя, за чия сметка следва да бъде начислената законна

лихва върху платения от длъжника дълг за времето от плащането до разпределението /отчитането на постъпилата сума от ЧСИ към взыскателя - за сметка на длъжника, на взыскателя или на ЧСИ?

4.3.4. Дължат ли се такси по т.26 от Тарифата към ЗЧСИ за суми, които са платени директно на взыскателя по извънсъдебно споразумение между страните?

4.3.5. Обвързан ли е частният съдебен изпълнител от пределите на сключено извънсъдебно споразумение между страните - взыскател и длъжник - относно размера на дълга, сроковете за неговото изпълнение, спирането на изпълнението и разпределението на отговорността за разноски в изпълнителния процес?

4.4. На следващо място, при някои частни съдебни изпълнители се наблюдава практика да се указва на взыскателите да включат в молбите за образуване на изпълнителното дело, упълномощаване на ЧСИ по чл.18 от ЗЧСИ и злоупотреби с това право впоследствие.

Съгласно чл. 18 ЗЧСИ, по възлагане от взыскателя частният съдебен изпълнител може във връзка с изпълнителното производство да проучва имущественото състояние на длъжника, да прави справки, да набавя документи, книжа и други, да определя начина на изпълнението, както и да бъде пазач на описаното имущество. След изписването на подобен текст по чл.18 в молбата за образуване на изпълнителното дело, някои частни съдебни изпълнители започват да развиват несвойствена и бурна активност, в резултат на което още изначално по изпълнителното дело се натрупват значителни разноски понякога достигащи суми от 5 000 до 10 000 лв., които може да се окажат по-големи и от размера на дълга.

5. Следва да се обърне внимание и на значителния размер на дължимите такси към Частния съдебен изпълнител при насочване на изпълнението към недвижим имот.

Съгласно т.20 от Тарифата, за извършване на опис на движими и недвижими имущества, включително на налични ценни книжа, се събира такса в размер 1,5 на сто върху по-малката сума от цената на описаната вещ/ценните книжа и от паричното вземане, но не по-малко от 50 лв., като след публична продан или продажба таксата е за сметка на купувача.

Съгласно т.22 от същата Тарифа за въвеждане във владение на недвижим имот се събира такса в размер 1 на сто върху цената на имота, и таксата за въвеждане във владение след публична продан е за сметка на купувача.

Съгласно т.23 от същата Тарифа, за изготвяне на постановление за възлагане на недвижим имот се събира такса в размер 1,5 на сто върху продажната цена, но не повече от 3000 лв., като таксата е за сметка на купувача.

Съгласно т.26 от Тарифата към ЗЧСИ след продажбата на имота и при разпределение на постъпилата цена, за изпълнение на парично вземане се събира такса върху събраната сума в намаляващи размери започващи от от 10% до 2% за горницата над 100 000 лв., съгласно приложената в т.26 таблица.

В т.5 от забележките към пропорционалната такса, е посочено, че от таксата за изпълнение на парично вземане се приспадат всички пропорционални такси за сметка на длъжника или взискателя, надвишаващи една десета от вземането, но не е посочено да се приспадат таксите, които са за сметка на купувача на имота.

Това означава, че за една и съща дейност частните съдебни изпълнители получават такси както от взискателя и длъжника, така и от купувача на имота. Купувачът на имота заплаща след проданта: такса от 1,5% за описа, такса от 1% за въвод във владение, както и такса от 1,5% за изготвяне на постановление за възлагане, като само последната е ограничена с максимален размер до 3000 лв. От това правим заключение, че купувачът заплаща общо 4% такси на ЧСИ, което е много повече както от дължимата нотариална такса, така и от местния данък за продажба на имущество.

Наред с това обаче взискателят, респективно длъжникът заплащат и такса от 2% до 10% върху събраните при продажбата суми.

Някаква утеха бе правилото, въведено с т.27а от Тарифата към ЗЧСИ (Нова - ДВ, бр. 24 от 2013 г.), че максималният размер на пропорционалните такси не може да надвишава: 1. една десета от вземането - в случаите по т. 20 и 26; 2. една десета от цената на имота/вещите - в случаите по т. 21 до 24 включително. Дори и така обаче, пропорционални такси в размер на 10% от продаваемия имот или от вземането са прекалено високи и не съответстват нито на размерите на възнагражденията на адвокати, нито на нотариуси, нито на дължимите на държавата такси за вписване и местни данъци.

6. Друг проблем при работата с частните съдебни изпълнители, който е потенциално опасен за правата на гражданите, е липсата на достатъчно подробна законова уредба по отношение на принудителното изпълнение, насочено срещу наследници на длъжника.

Когато длъжникът почине още в хода на съдебното исково производство срещу него, изпълнителният лист за присъденото вземане се издава срещу конституираните

наследници, но без посочване в самия изпълнителен лист, че листът е издаден срещу лицето X като наследник на лицето Y. Така, ако наследникът X е приел наследството по опис, той не може да се защити от съдебен изпълнител, който незабавно запорира всичките му банкови сметки, възбранява имоти и се разплаща с кредитора, поради липса на публични задължения на длъжника. Защита практически липсва, защото съдът може да отхвърли частната жалба на длъжника-наследник, тъй като приема, че ЧСИ изпълнява точно постановеното в изпълнителния лист, тъй като от една страна липсва уточнението, че длъжникът е осъден като наследник на своя наследодател, а от друга страна - ЧСИ е обвързан от изпълнителния лист. Обезсилването на изпълнителния лит и издаването на правилен такъв често е свързано с време и допълнителни производства и когато порочният ИЛ бъде обезсилен длъжникът вече е без пари, вземания и имоти. Длъжникът няма право да поиска изпълнение върху вземанията и вещите, които са приети по опис и дори и да представи решение на съда за прието по опис наследство - съдебният изпълнител продължава да изпълнява по порочния лист, с аргумент, че няма власт да го промени. Този проблем изисква по-детайлна правна уредба на случаите на приемане на наследство по опис и задължението на ЧСИ да насочи изпълнението там. Когато става въпрос за движими вещи по опис, то ЧСИ трябва да бъде задължено да опише тези вещи и да пристъпи към тяхната продажба, а не да изпълнява върху друго имущество на наследниците.

Друго усложнение свързано с принудителното изпълнение, насочено срещу наследници се наблюдава когато наследникът е направил отказ от наследство след като е получил някакво съобщение по изпълнителното дело и е узнал за задълженията на наследодателя си, но редица частни съдебни изпълнители отказват да се съобразят с това, тълкувайки получаването на покана за доброволно изпълнение или друго съобщение по изпълнителното дело за приемане на наследството с конклюдентни действия (преди вписания отказ).

Следва да се предвидят ясни правила, че при конституиране на наследник по изпълнителното дело или насочване на изпълнението спрямо наследник, на същия повторно трябва да се изпрати покана за доброволно изпълнение, като в поканата изрично му се укаже, че в срока за доброволно изпълнение може да направи отказ от наследство или да приеме наследството под опис и последиците, свързани с това.

7. Липсата на онлайн платформа за електронни търгове:

Възможност за провеждане на електронен търг за продажба на вещи е предвидена и по искане на длъжника, но и към момента липсва наредба по чл.501а, ал. 6 ГПК, а и единната онлайн платформа за електронни публични търгове не работи.

Изменението на ГПК за въвеждането на такава платформа е направено с бр.86/27.10.2018 г. Съгласно § 72. (1) В 18-месечен срок от влизането в сила на този

закон Министерството на правосъдието създава онлайн платформата за електронни публични търгове и в 12-месечен срок от влизането в сила на този закон министърът на правосъдието издава наредбата по [чл. 501а, ал. 6](#) - тези срокове са изтекли, но платформа няма. Има множество публикации от април 2019 г., но и до момента няма Наредба и технически готова платформа.

8. Липсата на платформа за електронни запори:

С нарочно допълнение на чл.450а от ГПК в ДВ бр.49 от 2012 г. бе предвидена възможност за налагане на електронен заповор върху вземане по сметка в банка, осъществимо в Единна среда за обмен на електронни запори.

Легитимната цел, която преследваше тази разпоредба, осигуряваше бързина, точност и сигурност при налагане и вдигане на запорите /при удостоверено време с точност до минута на наложения заповор/, оптимизиране трудовата заетост на деловодители и призовкари наети при ЧСИ, както и намаляване на разходите по изпълнението, които се възлагат на вискателя или на длъжника, доколкото разпоредбата на чл.450а от ГПК предвиди възможност с едно електронно съобщение, подписано с квалифициран електронен подпис, да бъдат наложени запори по множество банкови сметки на длъжника.

Изискванията към Единната среда за обмен на електронни запори се утвърждават от управителя на Българска народна банка и министъра на правосъдието. Липсата на подзаконовия нормативен акт по чл.450а, ал.4 от ГПК блокира приложението на електронния заповор, който остана едно добро, но вече позабравено пожелание вече осма година.

Накрая бихме искали да подчертаем, че извън тук посочените проблеми, в работата ни като адвокати се срещат и редица други спънки и неясноти в рамките на образуванияте изпълнителни производства, и тъй като настоящото писмо не може да претендира за изчерпателност, потвърждаваме желанието си наш представител да присъства на срещите, организирани занапред от Омбудсмана на Република България по тази тема.

С уважение:

Председател на УС – Емил Георгиев